

Téma 7. Řešené příklady

1. Posuďte, zda zákazníci na českém automobilovém trhu preferují některou ze čtyř světových značek automobilů, máte-li k dispozici údaje o počtu prodaných automobilů v letech 2000 - 2004, získaných od sedmi náhodně vybraných autorizovaných prodejců každé značky.

Tab. 1

Značka	Prodané množství (ks)						
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Ford	433	689	315	757	439	615	549
Opel	777	1011	558	559	645	381	554
Volkswagen	543	780	478	443	718	785	397
Renault	443	621	305	651	722	512	210

Napište, kterou ze statistických metod jste při řešení použili, a proč.

Řešení:

Jedná se o nezávislé výběry

Pomocný test:

$$H_0: \mu_F = \mu_O = \mu_V = \mu_R$$

$$H_0: \sigma_F^2 = \sigma_O^2 = \sigma_V^2 = \sigma_R^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$\text{Leven} : F = 0,099; p = 0,96; H_0 \text{ se nezamítá.}$$

Analýza rozptylu: : $F = 0,866; p = 0,472; H_0$ se nezamítá.

2. U 42 náhodně vybraných studentů I. ročníku jednotlivých magisterských studijních programů ZF JU byly zjištěny výsledky zápočtového testu z matematiky. (Test byl u všech oborů stejný.) Získané výsledky jsou uvedeny v tabulce 2.

Tab. 2

Obor	Získané počty bodů													
ZT	10	12	12	13	11	12	12	12	13	12	11	8	4	12
ÚFŘP	15	14	12	10	13	13	14	11	12	14	12	14	11	12
PÚPN	11	15	15	13	8	15	13	14	15	14	15	15	10	12

Lze na základě zjištěných hodnot usoudit, že:

- vyrovnanost znalostí z matematiky je u všech sledovaných studijních programů stejná?
- Úroveň znalostí z matematiky závisí studijním programem? Kteří studenti umí matematiku nejlépe?

Řešení:

$$a) H_0: \sigma_{ZT}^2 = \sigma_{ÚFŘP}^2 = \sigma_{PÚPN}^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$\text{Leven} : F = 0,614; p = 0,546; H_0 \text{ se nezamítá.}$$

- b) Jedná se o nezávislé výběry vykazující homoskedasticitu.

$$H_0: \mu_{ZT} = \mu_{ÚFŘP} = \mu_{PÚPN}$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$\text{Analýza rozptylu: } : F = 4,358; p = 0,02; H_0 \text{ se zamítá.}$$

LSD test: studenti studijních programů ÚFŘP a PÚPN mají průkazně lepší znalosti než studenti ZT.

3. Společnost s ručením omezeným, zaměřená na prodej značkové sportovní obuvi, vlastní v ČR 30 obchodů. Zjistěte, zda zákazníci prokazatelně preferují některou značku, máte-li k dispozici údaje o průměrném počtu kusů prodaných za měsíc r. 2004 v šesti náhodně vybraných prodejnách s.r.o. - údaje jsou uvedeny v tabulce 3.

Tab. 3

Značka	Prodejna					
	1	2	3	4	5	6
Adidas	25	29	28	27	30	24
Nike	22	19	23	24	30	17
Ree-bock	24	27	28	27	30	28

Lze předpokládat, že je variabilita prodeje obuvi sledovaných značek stejná?

Řešení:

Jedná se o nezávislé výběry

Pomocný test:

$$H_0: \mu_A = \mu_N = \mu_R$$

$$H_0: \sigma_A^2 = \sigma_N^2 = \sigma_R^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$\text{Leven} : F = 1,42; p = 0,27; H_0 \text{ se nezamítá.}$$

Analýza rozptylu: : $F = 4,58; p = 0,027; H_0$ se zamítá.

LSD test: Nejméně je preferována značka Nike. V preferenci Adidas a Reebok není průkazný rozdíl.

4. Pět ras psů se zúčastnilo armádního výcviku. Po ukončení výcviku byly provedeny zkoušky u šesti náhodně vybraných psů každé rasy. Jednalo se o zkoušku z chůze u nohy a cviků sedni - lehni - vstaň, zadržení pachatele, stopa, aportování a překážky. Každý pes byl v každé disciplíně bodován. Ukazatelem úrovně výcviku je pak součet získaných bodů.

Rozhodněte, zda lze předpokládat, že kvalita výcviku závisí nejen na tom, kdo výcvik vede, ale i na tom, jaká rasa se cvičí, máte-li k dispozici výsledky zkoušek - viz tabulka 4.

Tab. 4

Rasa	Pes					
	1	2	3	4	5	6
Německý ovčák	98	95	89	90	97	95
Dobrman	80	85	76	56	80	70
Rotvailer	95	90	93	89	87	75
Velký knírač	69	81	78	85	89	90
Briard	78	69	65	80	78	78

Řešení:

Jedná se o nezávislé výběry

Pomocný test:

$$H_0: \mu_N = \mu_D = \mu_R = \mu_V = \mu_B$$

$$H_0: \sigma_N^2 = \sigma_D^2 = \sigma_R^2 = \sigma_V^2 = \sigma_B^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$\text{Leven} : F = 1,016; p = 0,418; H_0 \text{ se nezamítá.}$$

Analýza rozptylu: : $F = 8,065; p = 0,0003; H_0$ se zamítá.

LSD test: NO získal prokazatelně více bodů než všechny ostatní rasy kromě R; R i VK mají prokazatelně více bodů než B; D získal prokazatelně více bodů než R.

5. Rozhodněte, zda majitelé automobilů preferují některou z firem vyrábějících žárovky, máte-li k dispozici informace o počtu prodaných žárovek v deseti náhodně vybraných obchodech s autodíly - viz tabulka 5.

Tab. 5

Průměrný počet prodaných žárovek za měsíc

Výrobce	Obchod									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Narva	100	300	300	90	90	220	70	210	245	380
Tesla	170	120	65	155	215	110	200	180	78	139
Tugram	150	80	195	200	90	68	125	96	100	135

Řešení:

Jedná se o nezávislé výběry

$$H_0: \mu_N = \mu_T = \mu_{TU}$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

Pomocný test:

$$H_0: \sigma_N^2 = \sigma_T^2 = \sigma_{TU}^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

Leven : $F = 6,69$; $p = 0,004$; H_0 se zamítá.

KW test: : $H = 3,071$; $p = 0,215$; H_0 se nezamítá.

6. V odborné literatuře se uvádí, že odrůda rajských jablíček Bonset je určena k rychlení. Je tedy nejlépe pěstovat ji ve skleníku, popřípadě ve fóliovníku. Tři sousedé zahrádkáři se rozhodli, že se přesvědčí, zda na výnosy má významný vliv prostředí, kde jsou rostliny pěstovány. Chtějí zkusit i pěstování na záhonu. Pokusu věnují 1 m², kam zasadí čtyři rostliny a budou pečlivě vážit úrodu z každé z nich.

Záhony mají všichni, koncem sklizně tedy získali 12 údajů, fóliovníky mají dva zahrádkáři - získali proto 8 hodnot a skleník má pouze jeden zahrádkář - proto jsou k dispozici jen 4 hodnoty. Všechny informace jsou uvedeny v tabulce 6.

Tab. 6

Výnos na jednu rostlinu (kg)

Záhon	2,5	3,1	2,9	3,2	2,7	2,9	3,1	3,2	3,3	3,0	2,7	2,5
Foliovník	3,9	3,5	3,8	3,3	3,6	3,7	3,2	2,7				
Skleník	4,2	4,1	3,8	3,2								

Spolu se zahrádkáři vyhodnoťte informace a rozhodněte, zda a jaký vliv má stanoviště na výnosy rajských jablíček odrůdy Bonset.

Řešení:

Jedná se o nezávislé výběry

$$H_0: \mu_Z = \mu_F = \mu_S$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

Pomocný test:

$$H_0: \sigma_Z^2 = \sigma_F^2 = \sigma_S^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

Leven : $F = 0,581$; $p = 0,568$; H_0 se nezamítá.

Analýza rozptylu: : $F = 12,449$; $p = 0,0003$; H_0 se zamítá.

LSD test: Rajčata pěstovaná ve fóliovníku a skleníku dávají prokazatelně vyšší výnosy než rajčata na záhonu.

7. Anketou bylo zjišťováno, kolik časopisů se měsíčně kupuje. Respondenti, kteří odevzdali anketní lístek, byli rozděleni do tří skupin: studenti, pracující, důchodci - informace jsou uvedeny v tabulce 7.

Tab. 7

Skupina	Počet časopisů koupených za měsíc
Studenti	3, 5, 0, 8, 6, 0, 4, 6, 10, 9
Pracující	5, 7, 6, 5, 7, 5, 5, 10, 8
Důchodci	1, 3, 2, 3, 1, 3, 1

Je prokazatelné, že v některé z uvedených sociálních skupin se kupuje méně časopisů? Pokud takovou skupinu (skupiny) najdete, lze z toho odvodit, že lidé této skupiny méně čtou?

Řešení:

Jedná se o nezávislé výběry

Pomocný test:

$$H_0: \mu_S = \mu_P = \mu_D$$

$$H_0: \sigma_S^2 = \sigma_P^2 = \sigma_D^2$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

$$\text{Leven} : F = 4,434; p = 0,025; H_0 \text{ se zamítá.}$$

KW test: $H = 9,919; p = 0,007; H_0$ se zamítá.

Neményi: Důchodci si kupují prokazatelně méně časopisů než studenti a pracující. Z toho však nevyplyvá, že méně čtou.

8. U vysokoškoláků ,bydlících na koleji, jsou oblíbené polévky "z pytlíku", protože patří mezi rychlá teplá jídla. Chtěli jsme zjistit, zda studenti prokazatelně preferují některou ze značek. Proto jsme v rámci anketního šetření oslovili 15 náhodně vybraných studentů a ti hodnotili jednotlivé značky pomocí stupnice oblíbenosti:

5 = nejoblíbenější, kupuji výhradně tuto značku;

4 = oblíbená, kupuji většinou tuto značku;

3 = není špatná, někdy jí koupím;

2 = téměř nekupuji;

1 = vůbec nekupuji.

Odpovědi jsou uvedeny v tabulce 8.

Tab. 8

Výsledky anketního šetření

Značka	Osoby														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Vitana	5	5	5	5	3	4	5	5	5	4	5	3	5	3	3
Knorr	3	1	4	4	5	5	4	1	1	2	3	1	1	5	5
Maggi	2	3	1	3	1	2	1	3	2	1	3	1	3	2	3

Lze předpokládat, že jsou všechny tři značky stejně oblíbené?

Pokud je statistický rozdíl mezi značkami prokazatelný, rozdělte polévky do skupin podle stupně oblíbenosti.

Jaké statistické metody jste při řešení problému použili a proč?

Řešení:

Jedná se o závislé výběry

$$H_0: \mu_V = \mu_K = \mu_M$$

$$H_A: \text{non } H_0$$

Friedman: $Q = 14,140$; $p < 0,00085$; H_0 se zamítá.

Neményi: exaktní hodnoty při $1-\alpha \geq 0,95$: Vitana, Knorr, Maggi – pořadí zápisu je pořadí oblíbenosti.

aproximované hodnoty při $1-\alpha = 0,95$: Vitana je oblíbenější než Maggi.

9. Softwarová firma dodává na trh herní software. Aby poznala, jaký typ her je u zákazníků nejoblíbenější a půjde tedy i nejvíc na odbyt, oslovila 10 náhodně vybraných zákazníků. Ti ohodnotili jednotlivé typy her známkami od jedné do čtyř. (Jednička je nejlepší známka.) Výsledky jsou uvedeny v tabulce 9.

Tab. 9

Typ her	Hodnocení zákazníků									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Akční	2	3	1	4	2	1	2	1	3	2
Logické	4	1	1	3	4	2	2	3	1	1
Simulátory	3	4	4	1	1	2	3	1	2	3
Strategie	1	2	1	4	3	3	2	4	2	1

Lze na základě uvedených informací prokázat, že některý typ her má u zákazníků větší oblibu? Pokud ano, který? Jaké statistické metody jste k řešení problému použili a proč?

Řešení:

Jedná se o závislé výběry

$H_0: \mu_A = \mu_L = \mu_S = \mu_{ST}$

$H_A: \text{non } H_0$

Friedman: $Q = 0,793$; $p = 0,851$; H_0 se nezamítá.